

KARL MARX ÖLDÜ MÜ?

Aydınlık Gazetesi, 12 Mart 2018

Yıldırım Koç

Karl Marx 1818 yılında doğdu ve 14 Mart 1883 tarihinde öldü.

Gerçekten öldü mü; çünkü bir insan ancak adı en son anıldığında gerçekten ölür. Bugün hâlâ Marx'ın adını anıyorsak, doğumunun 200. yıldönümü olan 2018 yılında onun düşünce sistemini değerlendiren uluslararası toplantılar düzenleniyorsa, dergilerin özel sayıları çıkıyorsa, Marx'ın hâlâ hayatta olduğundan ve her türlü sömürücünün korkulu rüyası olmaya devam ettiğinden söz edebiliriz.

Ne kadar doğru olduğunu bilmiyorum, ama 12 Mart 1971 sonrasında bir olay anlatılırdı. Emniyet güçlerinin sol hareketler konusundaki bilgileri o tarihlerde sınırlıydı. Bir öğrenci evini polis basmış. Evde arama yapıyorlarmış. Duvarda da Karl Marx'ın o ünlü bol saçlı ve sakallı resmi varmış. Polis, evi aranan öğrenciye resmi gösterip, "kim bu?" diye sormuş. Öğrenci de, korkuyla, "dedem" diye yanıtlamış. Bunun üzerine polis, öğrenciyi dövmeye başlamış. Bir taraftan da, "böyle muhterem nur yüzlü bir dedenin torunusun, utanmadan anarşitlik yapıyorsun," diyormuş. (O yıllarda birçok kişi henüz "anarşist" diyemiyor, "anarşit" diyordu.)

O yıllara ilişkin bir başka benzer hikaye de Lenin'in bir kitabına ilişkindi. Bilindiği gibi, Lenin'in gerçek adı Vladimir İlyiç Ulyanov'dur. Ancak kitaplarının çoğunda V.I.Lenin olarak geçer. Bir ev basılıyor. Tutanak tutuluyor. Polis, el konan kitaplardan birini, "Altıncı Lenin" (V.I.Lenin) diye yazdırıyor.

MARX BİR DAHIYDI

Marx'ın yakın arkadaşı Frederick Engels, 1886 yılında yayımlanan *Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesi'nin Sonu* kitabındaki bir dipnotta şunları yazıyordu:

"Şunu reddedemem ki, Marx ile kırk yıllık işbirliğim süresinde ve öncesinde, teorinin temellerinin oluşturulmasında ve özel olarak da geliştirilmesinde belirli bir bağımsız payım vardı. Önde gelen temel ilkeler (özellikle ekonomi ve tarih alanında) ve herşeyden önce nihai açık formülasyon Marx'a aittir. Bazı özel çalışmalar dışında benim katkılarımı Marx ben olmasam da çok iyi bir biçimde yapardı. Marx'ın başardıklarını ise ben gerçekleştiremezdim. Marx, geride kalan hepimizden daha yüksekteydi, daha öteleri görüyordu ve daha geniş bir kavrayışa daha hızla erişebiliyordu. Marx bir dahiydi; bizler ise en iyisinden bir ifadeyle yetenekliydik. O olmasaydı, bu teori bugünkü haliyle olmazdı. Bu nedenle haklı olarak onun adını taşımaktadır."

Marx'ın dahi, kendisinin ise yalnızca yetenekli bir kişi olduğunu söyleyen F.Engels, askerlik ve doğa bilimleri başta olmak üzere çeşitli alanlarda uzmandı. Ayrıca 25 dili konuşabiliyordu; diğer bir deyişle, mükemmel bir "polyglot" idi. Bazen arkadaşlarına yazdığı mektuplarda aynı metin içinde Almanca, Latince, Yunanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Fransızca, İngilizce, Felemenkçe ve diğer dilleri kullanıyordu (Yevgenia Stepanova, *Engels, A Short Biography*, Progress Pub., Moscow, 1988, s.9).

MARX'IN BİLİME BÜYÜK KATKISI

Engels, 17 Mart 1883 günü Londra'da Highgate Mezarlığı'na defnedilen Marx'ın mezarı başında yaptığı konuşmada şunları söyledi: "Darwin'in organik doğanın gelişim yarasını keşfetmesi gibi, Marx da insanlık tarihinin gelişiminin yarasını keşfetti."

Kapitalizmin tarihinin birinci küresel krizi 1873-1896 dönemindeydi. İkinci küresel kriz ise 1929-1934 yıllarındadır. 2008 yılından beri de kapitalizmin üçüncü küresel krizini yaşıyoruz. Marx'ın somut yaşamı incelemede kullandığı yöntem her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var.

Engels, 17 Mart 1883 günü Marx'ın defnedilmesi sırasında yaptığı konuşmayı şöyle bitirmişti: "Onun ismi çağlar boyunca yaşayacak ve çalışmaları da öyle."

Marx hâlâ yaşıyor.